

Nurses' Perspective on Obese Patients and Their Care

Ezgi Yıldız^{1,a,*}, Şerife Karagözoğlu^{2,b}

¹Suşehir Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas, Türkiye

²Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 05/10/2021

Accepted: 19/03/2022

ABSTRACT

The research was conducted in a descriptive design to assess the perspective of nurses towards obese patients and their care. The sample of the study consisted of 215 volunteer nurses who worked as a nurse at a university hospital for at least one year, participated in the care and treatment of an obese patient for at least one day, and took care of an adult obese patient with a Body Mass Index (BMI) ≥ 25 . The research data were collected a Personal Information Form. The data were evaluated the percentage calculations and the Chi-square significance test were used in data analysis. 65.6% of the nurses are in age range of 20-30 years, 68.8% are women, 76.3% have bachelor's degree, 45.1% are working in profession between 1-5 years. 21.39% of the nurses regarded obese patients as gluttons, 20.46% said these patients were pretty, 54.9% wanted to give obesity care, but 68.8% said they would not give priority for these patients if they had a choice. More than half of the nurses stated that the age of obese patients (63.3%) and their consciousness (53.5%) had no effect on their desire for care giving, and 73.3% of nurses who thought otherwise noted that they were more willing to care for conscious patients. 91.6% of the nurses stated they have difficulty while caring obese patients, 73.5% while giving emergency intervention for obese patients, 23.7% while positioning the patient in bed, and 20.55% while trying to prevent the formation of bedsore. In accordance with the research findings, it can be said that nurses do not make discriminations between patients while giving professional care, and do not want to give care to obese patients because of the difficulties they have experienced.

Keywords: Nurse, Obese patient, Care

Hemşirelerin Obez Hastalara ve Bakımlarına Yönelik Bakış Açısı

Süreç

Geliş: 05/10/2021

Kabul: 19/03/2022

Öz

Araştırma, hemşirelerin obez hastalara ve bakımlarına yönelik bakış açısını değerlendirmek amacıyla tanımlayıcı tipte yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini bir üniversite hastanesinde en az bir yıl hemşire olarak çalışmış, en az bir gün obez bir hastanın bakım ve tedavisine katılan, Beden Kitle İndeksi (BKİ) ≥ 25 olan yetişkin obez bir hastanın bakımını üstlenmiş 215 gönüllü hemşire oluşturmuştur. Araştırma verileri Kişisel Bilgi Formu ile toplanmıştır. Veri analizinde frekans, Ki-Kare önemlilik testi kullanılmıştır. Hemşirelerin %65,6'sı 20-30 yaş aralığında, %68,8'i kadın, %76,3'ü lisans mezunu, %45,1'inin meslekte çalışma yılı 1-5 yıldır. Hemşirelerin %21,39'u obez hastaları obur bireyler olarak düşündüğünü, %20,46'sı bu hastaları sevimli bulduğunu, %54,9'u obez hastalara bakım vermek istediğini ancak %68,8'i seçim şansını olma durumunda bu hastalara öncelik vermeyeceğini belirtmiştir. Hemşirelerin yarısından fazlası obez hastanın yaşı (%63,3) ve bilinç durumunun (%53,5) bakım verme istekleri üzerinde etkisinin olmadığını belirtmiş olup, etkisinin olduğunu düşünen hemşirelerin %73,3'ü ise bilinci açık hastaya bakımda daha istekli olduklarını belirtmiştir. Hemşirelerin %91,6'sı genel olarak obez hastalara bakım verirken, %73,5'i obez hastalara acil müdahalede bulunurken ve %23,7'si hastaya en çok yatak içinde pozisyon verirken, %20,55'i baskı yararı oluşumunu engellemeye çalışırken zorlandıklarını ifade etmiştir. Hemşirelerin profesyonel anlamda bakım verirken hasta ayırımı yapmadıkları, yaşadıkları zorluklar nedeniyle obez hastalara bakım vermede çok istekli olmadıkları söylenebilir.

Copyright

This work is licensed under
Creative Commons Attribution 4.0
International License

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Obez hasta, Bakım

^a ezgiyildiz58@hotmail.com

^b <https://orcid.org/0000-0002-7261-0129>

^a serifekaragozogl@gmail.com

^b <https://orcid.org/0000-0002-9558-0786>

How to Cite: Yıldız E, Karagozogl S (2022) Nurses' Perspective on Obese Patients and Their Care, Journal of Health Sciences Institute, 7(1): 17-23

Giriş

Obezite (şişmanlık), vücutta yağ miktarının sağlığı bozacak şekilde artarak bireylerin yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyen, tedavi edilmediğinde fizyolojik, psikolojik ve sosyo-ekonomik sorunlara neden olan kronik bir hastalıktır (WHO, 2021a). Obezite gelişmiş ülkelerde olduğu kadar Türkiye’de de giderek artan bir halk sağlığı problemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Vücutta her organı etkileyen obezite beraberinde birçok kronik hastalıklara da yol açarak insanların yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir (Cohen ve Shikora, 2020; Gönenç ve ark., 2014).

Obez bireyler, günlük yaşamın birçok alanında eğitimciler, işverenler, sağlık çalışanları, medya, arkadaş çevresi ve aileleri tarafından kiloları nedeniyle sık sık damgalanmaktadır (Taşkın ve ark., 2013; Alberga ve ark., 2016; Alkan ve ark., 2016; WHO, 2021b). Bu damgalamanın eşitsizliğe yol açtığı ve obez bireylerin eğitim, sağlık ve sosyal alanlarda ayrımcılığa maruz kaldıkları belirtilmektedir (WHO, 2021b). Damgalanma nedeniyle obez bireylerin depresyon, anksiyete, düşük özgüven, beden imgesi memnuniyetsizliği, intihar düşüncesi, düşük akademik performans, düşük fiziksel aktivite, uyumsuz beslenme davranışları, sağlık hizmetinden kaçınma ve sağlık personeline karşı güvensizlik gibi olumsuz durumlar yaşadıkları bildirilmektedir (Papadopoulos ve Brenan, 2015; Vartainan ve Porter, 2016; Wu ve Berry, 2018; Rubino ve ark., 2020).

Obezite önyargısının yaygın görüldüğü ortamlardan biri de sağlık hizmeti ortamlarıdır. Obez bireylerin bakım ve tedavisinin normal kilolu hastalara kıyasla çoğu zaman daha büyük riskler oluşturması bakım kalitesini etkilemekte, bununla birlikte obezite önyargısı ile sağlık alanında karşı karşıya kalmaları eksik bir bakım ve tedavi almalarına neden olabilmektedir (Usta ve Akyolcu, 2014; Öztürk ve ark., 2017). Bu bağlamda hemşireler, obez olan hastalara destek ve bakım sağlamada önemli bir role sahip olup, hemşirelerin bu bireyleri damgalamadan ve herhangi bir ayrımcılık yapmadan bakım vermesi mesleki bir sorumluluğudur (Brown, 2006; Nursing and Midwifery Council, 2015).

Sağlık çalışanlarının obezite nedenleriyle ilgili olarak sahip olması gereken tıbbi bilgilere dayanarak daha az damgalayıcı tutumlar sergilemesi beklenmekte olup, toplumdaki obezite ve obezite sorunlarının saptanmasında hayati bir rol oynayarak obezitenin önlenmesinde olumlu davranış değişikliklerinin başlamasına yardımcı olabilecekleri düşünülmektedir (Moorhead ve ark., 2011; Gudzone ve ark., 2014). Ülkemizde sağlık çalışanlarının obez bireylere bakış açıları ve bakımlarına yönelik yaşanan zorluklar ile ilgili sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır (Ünal, 2018; Işık ve ark., 2019). Bu bağlamda bu çalışma, hemşirelerin obez hastalara ve bakımlarına yönelik bakış açısını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın Tipi

Bu araştırma tanımlayıcı tiptedir.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 1 Haziran 2017 - 30 Temmuz 2017 tarihleri arasında bir üniversite hastanesinin dahili, cerrahi, acil ve yoğun bakım ünitelerinde çalışan hemşireler (N=420) oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem hesabına gidilmemiş, araştırmaya dahil edilme kriterlerine uyan hemşirelerin hepsine ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırmanın örneklemini ise araştırmaya dahil edilme kriterlerine uyan 215 hemşire oluşturmuştur.

Araştırmanın Dahil Edilme Kriterleri

Araştırmaya katılmaya gönüllü olan, en az bir yıl hemşire olarak çalışmış, en az bir gün obez bir hastanın bakım ve tedavisine katılan, Beden Kitle İndeksi (BKİ) ≥ 25 olan yetişkin obez bir hastanın bakımını üstlenmiş hemşireler araştırmaya dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ile toplanmıştır. Veri toplama araçları 1 Haziran 2017-30 Temmuz 2017 tarihleri arasında bir üniversite hastanesinin dahili, cerrahi, acil ve yoğun bakım ünitelerinde çalışan hemşirelere yüz yüze uygulanmıştır. Kişisel Bilgi Formu hemşirelerin demografik özelliklerini, obez hastaya bakış açıları ve bakım verirken zorlanma durumları belirlemeye yönelik iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm hemşirelerin demografik özelliklerini (yaşı, cinsiyeti, eğitim durumu, meslekte çalışma yılı ve mesleği sevme durumları) belirlemeye yönelik 5 sorudan oluşmaktadır. İkinci bölüm ise hemşirelerin obez hastaya bakış açıları ve bakım verirken zorlanma durumları belirlemeye yönelik 17 sorudan oluşmakta olup, formda toplamda 22 soru bulunmaktadır. Veri toplama araçlarının uygulanması ortalama 10 dakika sürmüştür.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS programında değerlendirilmiştir. Araştırma verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik hesaplamaları, frekans, Ki-Kare önemlilik testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.” şeklinde istenilen düzeltme yapılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yürütülebilmesi için, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Etik Kurulu’ndan (Karar No: 2017-05/21 / Tarih: 17.05.2017), hastane yönetiminden yazılı izin, araştırmaya katılanlardan yazılı ve sözlü onam alınmıştır. Hemşirelere araştırmaya katılıp katılmama konusundaki kararın tamamen kendilerine ait olduğu, anket formuna isim yazmamaları, bu çalışmadan toplanılacak verilerin sadece araştırma kapsamında kullanılacağı, gizliliğin kesinlikle sağlanacağı belirtilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın örneklemini sadece bir hastanede çalışan hemşirelerin oluşturması araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

Bulgular ve Tartışma

Çizelge 1'de hemşirelerin demografik özellikleri verilmiştir. Araştırma kapsamına alınan hemşirelerin %65,6'sının 20-30 yaş grubunda, %68,8'inin kadın, %76,3'ünün lisans mezunu, %45,1'inin meslekte çalışma yılının 1-5 yıl olduğu ve %74,4'ünün mesleğini sevdiği belirlenmiştir.

Çizelge 2'de hemşirelerin obez hastalara olan bakış açıları yer almaktadır. Araştırmamızda hemşirelerin %21,39'u obez hastaları obur bireyler olarak düşündüğünü, %20,46'sı obez hastaları sevimli bulunduğunu, %13,95'i obez hastaları diğer hastalardan farklı bulmadığını ve %9,76'sı bu hastaları çirkin bulunduğunu ifade etmiştir.

Çizelge 3'te hemşirelerin obez hasta bakımına yönelik bakış açıları yer almaktadır.

Hemşirelerin %78,1'i obez hastalar ile diğer hastalara bakım verirken farklılık yaşadığını ifade etmiştir. Hemşirelerin %54,9'u obez hastalara bakım vermek istediğini ancak %68,8'i seçim şansı olma durumunda bu hastalara öncelik vermeyeceğini belirtmiştir. Hemşirelerin yarıdan fazlası obez hastanın yaşının (%63,3) ve bilinç durumunun (%53,5) bakım verme istekleri üzerinde etkisinin olmadığını belirtmiştir. Bilinç durumunun bakım vermede etkisinin olduğunu düşünen hemşirelerin %73,3'ü ise bilinci açık hastaya bakımda daha istekli olduklarını belirtmiştir. Hemşirelerin %91,6'sı genel olarak obez hastalara bakım verirken, 73,5'i obez hastalara acil müdahalede bulunurken zorlandığını ifade etmiştir. Bununla birlikte hemşirelerin %75,3'ü obez hastanın cinsiyetinin bakıma olan zorluğa etkisinin olmadığını belirtmiştir. Obes bir hastanın bakımında yaşanan güçlüklerle bakıldığında hemşirelerin %23,7'si hastaya yatak içinde pozisyon verirken, %20,55'i bası yarası oluşumunu engellemeye çalışırken ve %19,36'sı hastayı mobilize ederken zorlandıklarını belirtmiştir.

Çizelge 1. Hemşirelerin demografik özelliklerine göre dağılımı (n=215)

Demografik Özellikler	n	%
Yaş		
20-30	141	65,6
31-40	61	28,4
41 yaş ve üzeri	13	6,0
Cinsiyet		
Kadın	148	68,8
Erkek	67	31,2
Eğitim durumu		
Lise mezunu	24	11,2
Ön lisans mezunu	10	4,7
Lisans mezunu	164	76,3
Lisansüstü mezunu	17	7,8
Meslekte çalışma yılı		
1-5 yıl	97	45,1
6-10 yıl	73	34,0
11-20 yıl	37	17,2
21yıl ve üzeri	8	3,7
Mesleği sevme durumu		
Evet	160	74,4
Hayır	55	25,6

Çizelge 2. Hemşirelerin obez hastalara yönelik tutumları (n=215)

Değişkenler	n	%
Obez hastaları obur bireyler olarak düşünüyorum	46	21,39
Obez hastaları sevimli buluyorum	44	20,46
Obez hastaları diğer insanlardan farklı bulmuyorum	30	13,95
Obez hastaları çirkin buluyorum	21	9,76
Obez hastalar için üzülüyorum	19	8,83
Obez hastaları sosyal açıdan beceriksiz buluyorum	18	8,37
Obez hastaları sevensiz buluyorum	13	6,04
Obez hastaları sağlıksız bireyler olarak düşünüyorum,	13	6,04
Obez hastaları bakıma muhtaç bireyler olarak düşünüyorum	5	2,32
Obez hastaları sosyal açıdan becerikli buluyorum	4	1,86
Obez hastaları çekici buluyorum	2	0,93

Çizelge 3. Hemşirelerin obez hasta bakımına yönelik tutumları (n=215)

Değişkenler	n	%
Obez hastalar ile diğer hastalara bakım verirken farklılık yaşama durumu		
Evet	168	78,1
Hayır	47	21,9
Obez hastalara bakım verme isteği		
Evet	118	54,9
Hayır	97	45,1
Bakım verirken seçim şansı olsa obez hastalara öncelik verme durumu		
Evet	67	31,2
Hayır	148	68,8
**Acil müdahale yaparken obez hastalar ile diğer hastalar arasında fark yaşanma durumu		
Evet	158	73,5
Hayır	57	26,5
Bakım verilen obez hastanın yaşının bakıma yönelik isteği etkileme durumu		
Hayır	136	63,3
Evet	79	36,7
Obez bir hastanın bilinç durumunun bakım verme isteğine etkisi		
Hayır	115	53,5
Evet	100	46,5
Bakım verilmek istenen obez hasta grubu		
Bilinci açık obez hasta	75	73,3
Bilinci kapalı obez hasta	25	26,7
Obez hastalara bakım verirken zorlanma durumu		
Evet	197	91,6
Hayır	18	8,4
Bakım verilen obez hastanın cinsiyetinin bakıma olan zorluğa etkisi		
Yok	162	75,3
Var	53	24,7
*Obez hasta bakımında yaşanan zorluklar		
Yatak içi pozisyon verirken	174	23,07
Bası yarası oluşumunu önlemeye çalışırken Hastayı mobilize ederken	155	20,55
İnvaziv işlemler yaparken zorlanma	146	19,36
Yatak banyosu yaparken	125	16,57
Psikolojik olarak destek verirken	113	14,98
	41	5,43

*Toplam seçenek sayısına göre hesaplanmıştır. Birden fazla yaşanan zorluk ifade edilmiştir. Yüzdeler n üzerinden alınmıştır açıklaması; ** CPR yaparken, hastayı taşıırken, uygun cihaz ve ekipman sağlarken, entübasyon yaparken zorlandıklarını ifade etmişlerdir.

Çizelge 4 incelendiğinde, hemşirelerin yaşı, cinsiyeti, eğitim durumu, meslekte çalışma yılı ile obez hastaya bakım vermede istekli olma durumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaz iken ($p>0,05$), mesleği sevme durumu ile obez hastaya bakım vermede istekli olma durumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=0,05$).

Çizelge 5'te obez hasta bakımında engel olabilecek etmenler bulunmaktadır. Hemşirelerin %55,8'i obez hastaların bakımının diğer hastalara göre zor ve fazla zaman almasını, %29,3'ü hemşire sayısının az olmasını, %9,3'ü ise obezite ve bakımı ile ilgili bilgi eksikliğinin obez hasta bakımında engel olabilecek etmenler arasında olduğunu ifade etmiştir.

Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırma hemşirelerin obez hastalara ve bakımlarına yönelik bakış açısını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Günümüzde obez birey sayısı arttıkça hemşirelerin de obez hastalara verdiği bakım hizmeti artmaktadır. Bu kapsamda hemşirelerin hastalara olan bakış açısının bakımın kalitesini olumlu veya olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir. Çalışmamızda

hemşirelerin obez hastaları obur bireyler olarak gördükleri, onları sevimli buldukları ve normal BKİ'ne sahip insanlardan farklı bulmadıkları sonucuna ulaşılmış olup, genel olarak obez bireyler hakkında olumlu bir tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Bu bulgu profesyonel anlamda bakım sürecini destekleyen pozitif bir durumdur. Nitekim obez bireylere olumlu bir bakış açısıyla bakım hizmetinin sunulması bakımın kalitesini ve hasta memnuniyetini de olumlu yönde artırabilmektedir. Buna karşın, obeziteye yönelik olumsuz tutumun bakımın kalitesini olumsuz yönde etkilediği, mortalite ve morbidite oranlarını artırdığı bildirilmektedir (Sutin ve ark., 2015). Sağlık çalışanlarının (doktor, hemşire, diyetisyen, psikolog, fizyoterapist) obez bireylere yönelik tutumlarını inceleyen uluslararası çalışmaların (Budd ve ark., 2011; Buxton ve Snethen, 2013; Mold ve Forbes, 2013; Swift ve ark., 2013; Gudzone ve ark., 2014; Ward-Smith ve Peterson, 2016; Jones ve Forhan, 2021) sayısı fazla olmakla birlikte, Türkiye'de bu konuda yapılan kısıtlı sayıda çalışmaya rastlanmış ve bu çalışmalarda sağlık çalışanlarının obez bireylere karşı çoğunlukla olumsuz tutum içinde oldukları belirlenmiştir (Altun Uğraş ve ark., 2017; Ünal, 2018; Işık

ve ark., 2019). Buna karşın, hemşirelerin obez bireylere karşı daha olumlu tutum sergiledikleri çalışmalar da görülmüştür. Şöyle ki Wang ve arkadaşlarının (2016) hemşireler ile yaptığı bir çalışmada hemşirelerin obez hastalara karşı nisbeten tarafsız, hatta daha olumlu tutum sergiledikleri saptanmıştır. Engström ve arkadaşlarının (2013) ve Brown ve Thompson'ın (2007) yaptığı çalışmalarda da hemşirelerin obez bireylere karşı olumlu görüşe sahip oldukları olumsuz görüşe sahip olanların ise nötre yakın tutum içinde oldukları saptanmıştır.

Araştırmamızda hemşirelerin obez birey bakımında istekli oldukları fakat seçim şansı olması durumunda obez bireylere bakım vermeyi zorlanmaları nedeniyle tercih etmek istemedikleri belirlenmiştir. Çalışmamızda hemşirelerin yarıdan fazlası obez hastanın yaşı ve bilinç durumunun bakım verme istekleri üzerinde etkisinin olmadığını belirtmiş olup, etkisi olduğunu düşünen hemşirelerin ise bilinci açık hastaya bakım vermede daha istekli oldukları saptanmıştır. Bilinci açık ve kendi gereksinimlerini karşılayan bireyler bakım sürecinde önemli sorumluluklar üstlenerek bakımı kolaylaştırmaktadır ve hemşire ile iş birliği yapabilmektedir. Dolayısı ile klinik ortamlarda yoğun iş yükü ve zaman sınırlılığı ile çalışan hemşirelerin bilinci açık ve kendi bakımına katılan obez hastaları daha öncelikli olarak tercih edebileceği ön görülmektedir. Literatürde yer alan çalışmalara bakıldığında da çalışmamızla paralel olarak obez bireyin bakımına yönelik hemşirelere seçim

şansı verilmesi durumunda obez hastaya bakım vermeyi tercih etmedikleri ve bu hastalara bakım vermede isteksiz oldukları belirlenmiştir (Drake ve ark., 2005; Brown, 2006). Keyworth ve arkadaşlarının (2013) öğrenci hemşirelerle, Nolan ve arkadaşlarının (2012) hemşirelerle yaptığı çalışmalarda hasta ayırımı yapmaksızın tüm bireylere bütüncül bakım verildiği, fakat obez hastalara bakımın ağır iş yükü oluşturması nedeniyle bu hastalara ve bakımlarına yönelik olumsuz tutumların oluştuğu bildirilmiştir.

Çalışmamızda hemşirelerin yaşı, cinsiyeti, eğitim durumu, meslekte çalışma yılı ile obez hastaya bakım vermede istekli olma durumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaz iken ($p>0,05$), mesleği sevme durumu ile obez hastaya bakım vermede istekli olma durumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuş ve mesleğini sevdiğini ifade eden hemşirelerin obez hastalara bakım vermede daha istekli oldukları tespit edilmiştir ($p<0,05$). Nitekim mesleğini seven bir hemşirenin bakım sürecinde bütüncül ve hümanistik bir bakış açısıyla nitelikli bir hizmet sürdürme anlayışına sahip olduğu ve bu doğrultuda fiziksel anlamda daha zorlayıcı olan obez hastaların bakımını daha istekli bir şekilde sürdürebildiği düşünülmektedir. Usta ve Akyolcu'nun (2014) çalışmasında ise bulgularımızdan farklı şekilde hemşirelerin cinsiyetinin kilolu/obez hastaya bakım vermede istekli olma durumunu etkilediği erkek hemşirelerin kadın hemşirelere göre bakım vermede daha isteksiz olduğu görülmüştür.

Çizelge 4. Hemşirelerin demografik özelliklerine göre obez hastaya bakım verme isteklerinin karşılaştırılması

Demografik Özellikler	Bakım verme isteği "Evet"	Bakım verme isteği "Hayır"	Test önemlilik değeri
Yaş n(%) n(%)			
20-30 (n=141)	71(50,4)	70(49,6)	$X^2=4,539$ $p=0,103$
31-40 (n=61)	37(60,7)	24(39,3)	
41-50 (n=13)	10(76,9)	3(23,1)	
Cinsiyet			
Kadın (n=148)	82(55,4)	66(44,6)	$X^2=0,819$ $p=0,052$
Erkek (n=67)	36(53,7)	31(46,3)	
Eğitim durumu			
Lise (n=24)	12(50)	12(50)	$X^2=0,125$ $p=5,731$
Ön lisans (n=10)	5(50)	5(50)	
Lisans (n=164)	87(53)	77(47)	
Lisansüstü (n=17)	14(82,4)	3(17,6)	
Çalışma yılı			
0-5 (n=97)	51(52,6)	46(47,4)	$X^2=4,834$ $p=0,184$
6-10 (n=73)	36(49,3)	37(50,7)	
11-20 (n=37)	25(67,6)	12(32,4)	
21-30 (n=8)	6(75)	2(25)	
Mesleği sevme			
Evet (n=160)	96(60)	64(40)	$X^2=6,612$ $p=0,050$
Hayır (n=55)	22(40)	33(60)	

* X^2 : Ki-Kare Önemlilik Testi

Çizelge 5. Hemşirelerin obez hasta bakımında algıladığı engeller

Obez Hasta Bakımında Engeller	n	%
Obez hastaların bakımının diğer hastalara göre zor ve fazla zaman alması	120	55,8
Hemşire sayısının az olması	63	29,3
Obezite ve bakımı ile ilgili bilgi eksikliği	20	9,3
Bakım için gereken malzeme eksikliği	7	3,3
Obez hasta bakımında herhangi bir engel olmaması	4	1,9
Hemşire olarak kendi sağlık problemlerimizden dolayı	1	0,4

Uygun ekipmanın ve yeterli personelin varlığı personele ve hastaya fiziksel zarar gelmesinin önlenmesinde ve bakımın kalitesinin artmasında büyük önem arz etmekle birlikte, obez hastalarda hemşirelik bakımının verilmesini zorlaştıran birçok fiziksel ve psiko-sosyal sorunlar bulunmaktadır (Brown, 2006). Araştırmamız kapsamındaki hemşirelerin obez hastalara yatak içi pozisyon verirken, oluşabilecek bası yarasını önlemeye çalışırken, hastayı mobilize ederken daha çok zorluk yaşadıkları belirlenmiştir. Çalışmamızda bu hastaların bakımlarının normal BKİ'ne sahip hastalara göre zor ve çok zaman alması ayrıca hemşire sayılarının yetersiz olması bakım zorlaştıran engeller arasında sıralanmıştır. Drake ve arkadaşlarının (2005), Zuzelo ve Seminara'nın (2006), Pokorny (2009), Altun Uğraş ve ark. (2017) yaptığı çalışmalarda obez hastalara bakım için uygun ekipmanların ve yeterli personelin olmadığı, bu hastaların fiziksel bakımlarının zor olduğu ve hemşirelerin kendileri ve bu hastalar için endişe duydukları belirlenmiştir. Tanneberger ve Ciupitu-Plath (2018) yaptığı çalışmada, hemşirelerin %20,8'inin obez hastaya bakım sürecinde kullandığı araç gereçlere erişiminin yetersiz olduğu saptamıştır. Tanaka ve arkadaşları (2009) tarafından yapılan çalışmada da benzer şekilde yetersiz alan, yetersiz ekipman ve obez hastanın fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılama konusunda hemşirelerin deneyim ve bilgi eksikliği yaşamaları nedeniyle bakım verirken zorlandıkları dile getirilmiştir. Yapılan başka bir çalışma ise, hemşirelerin obez hasta bakımı sırasında yine araç-gereç yetersizliği nedeniyle çok fazla güç harcanması gerektiğinden istedikleri bakımı sağlayamadıkları için yetersizlik duygusu yaşadıklarını ortaya koymuştur (Shea ve Ganon, 2015). Foroozesh ve arkadaşlarının (2017) çalışmasında da hastayı kaldırma, taşıma, giydirme, yatak çarşafı değişme ve obez hastalara uygun tansiyon aleti yetersizliği gibi sorunların daha çok yaşandığı saptanmıştır. Hales ve arkadaşlarının (2018) yaptığı çalışmada doktor ve hemşirelerin yoğun bakımdaki obez hastaların bakımında güçlükler yaşadığı tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmalar bizim çalışma sonuçlarımızı destekler niteliktedir. Bu bağlamda obez bireylere özgü tasarlanmış ekipman ve uygun cihaz kullanımının bu hastalarda bakımın niteliğini ve bakımdan memnuniyeti olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Araştırmamızda hemşireler acil müdahale yaparken obez hastalar ile diğer hastalar arasında fark yaşadıklarını ve CPR yaparken, hastayı taşıırken, uygun ekipman sağlarken ve entübasyon yaparken zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Tüm bu süreçler bireylerin fiziksel anlamda kendine yetemedikleri ve sağlık profesyonellerinin süreci birebir yönettikleri durumlardır. Dolayısı ile fazla kiloya sahip olan bireylere acil süreçlerde hızlı müdahale etmenin sağlık profesyonellerini güç durumlara düşürmesi beklenen bir sonuçtur. Obez bireylere acil müdahale sırasında yaşanan zorluklar ile ilgili yapılmış ulusal bir çalışmaya rastlanılmamış olmakla birlikte, uluslararası düzeyde sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. (Tanaka ve Peniche 2009; Kristensen, 2010). Kristensen (2010) ve Tanaka ve Peniche (2009) çalışma sonuçları da bizim

çalışma bulgumuzla paralellik göstermektedir. Bu çalışmalarda sağlık çalışanlarının obez hastalara acil müdahale durumlarında ve cerrahi müdahale sırasında zorluk yaşadıkları, bu zorlukların ise fiziksel alan yetersizliği, uygun yatak bulunamaması, entübasyon ve anestezi uygulamalarında güçlükler olduğu bildirilmiştir.

Genel olarak toplumda obez kişilerin bakımını sağlayacak uygun ekipman, sağlık bakım donanımı ve personel sayısının yetersiz olması, hemşirelerin kendi bedenlerine yönelik fiziksel risk algıları, obez bireylerin tedavilerinin normal kilodaki bireylere göre daha zor olması ve obezite komplikasyon oranının yüksek olması gibi nedenlere bağlı olarak sağlık çalışanlarının obez bireylere yönelik tutumlarını olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir.

Sonuç

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, hemşirelerin profesyonel anlamda bakım verirken hasta ayırımı yapmadıkları, yaşadıkları zorluklar nedeniyle obez hastalara bakım vermede çok istekli olmadıkları söylenebilir. Obez hastalara özgü bakımın doğru yönetilmesi ve sürdürülmesi uzman hemşirelik bakımını gerektirir. Bu bağlamda, hizmet içi eğitim programları ve etkinlikleriyle hemşirelerin obezite kavramı ve obez hastaların bakımına yönelik bilgi ve duyarlılıklarının artırılması önerilmektedir. Buna ek olarak, sağlık kurumlarında obez bireylerin bakımını kolaylaştıracak ve bakımın niteliğini artıracak, fiziksel yapı/donanım ve araç-gerecin sağlanması boyutuyla sağlık politikalarının oluşturulması ve yaşama geçirilmesi önerilmektedir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Kaynaklar

- Alberga AS, Russell-Mayhew S, VonRanson KM, McLaren L, RamosSalas X, Sharma AM (2016) Future research in weight bias: what next? *Obesity* 24:1207-1209
- Alkan A, Erdem R, Çelik R (2016) Sağlık alanındaki ayrımcı tutum ve davranışlar: kavramsal bir inceleme. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi* 19:365-390
- Altun Uğraş G, Yüksel S, Erer Işık MT, Kettaş E, Randa S (2017) Are nurses willing to provide care to obese surgical patients?. *Bariatric Surgical Practice and Patient Care* 12:116-122
- Buxton BK, Snethen J (2013) Obese Women's Perceptions and Experiences of Healthcare and Primary Care Providers: A phenomenological study. *Nursing Research* 62:252-259
- Brown I (2006) Nurses' attitudes towards adult patients who are obese: Literature review. *Journal of Advanced Nursing* 53:221-232
- Budd G.M, Mariotti M, Garff D, Falkenstein K (2011) Health care professionals' attitudes about obesity: An integrative review. *Applied Nursing Research* 24:127-137.
- Brown I, Thompson, J (2007) Primary care nurses' attitudes, beliefs and own body size in relation to obesity management. *Journal of Advanced Nursing* 60:535-543

- Cohen R, Shikora S (2020) Fighting Weight Bias and Obesity Stigma: a Call for Action. *Obesity Surgery* 30:1623-1624
- Drake, D, Dutton K, Engelke M, McAuliffe M, Rose M.A (2005) Challenges that nurses face in caring for morbidly obese patients in the acute care setting. *Surg Obes Relat Dis* 1:462–466
- Engström M, Skytt B, Ernesäter A., Fläckman B., Mamhidir A.G (2013) District nurses' self-reported clinical activities, beliefs about and attitudes towards obesity management. *Appl Nurs Res* 26:198-203
- Foroozesh R, Sadati L, Nosrati S, Karami S, Beyrami A, Fasihi T (2017) Challenges in nursing care of morbidly obese patients: nurses' viewpoints. *J Minim Invasive Surg Sci* 6:1-6
- Gönoenç I, Tuzcular Vural Z, Kayataş K (2014) Obezite ve yaşam kalitesi. *Türkiye Klinikleri J FamMed-Special Topics* 5 83-87
- Gudzune KA, Bennett WL, Cooper LA (2014) Patients who feel judged about their weight have lower trust in their primary care providers. *Patient Education and Counseling*. 97:128-131
- Hales C, Coombs M, Vries de K (2018) The challenges in caring for morbidly obese patients in intensive care: A focus edethnographic study. *Aust Crit Care* 31:37-41
- Işık MT, Altun Uğraş G, Usanmaz Z (2019) Hemşireler Obez Hastalara Karşı Ön Yargılı mı? *Van Tıp Derg* 26:491-497
- Jones CA, Forhan M (2021) Addressing weight bias and stigma of obesity amongst physiotherapists, *Physiotherapy Theory and Practice*, 37: 808-816
- Keyworth C, Peters S, Chisholm A, Hart J (2013) Nursing students' perceptions of obesity and behaviour change: implications for under graduate nurse education. *Nurse Educ Today* 33:481-485
- Kristensen M.S (2010) Airway management and morbid obesity. *Eur J Anaesthesiol* 27:923–927
- Mold F, Forbes A (2013) Patients' and professionals' experiences and perspectives of obesity in healthcare settings: A synthesis of current research. *Health Expect* 16:119-142
- Moorhead A, Coates V, Hazlett D, Gallagher A, Murphy K, Nolan G, Dinsmore J (2011) Weight care project: Health professionals' attitudes and ability to assess body weight status – Study protocol. *BMC Public Health* 11:202-208
- Nolan C, Deehan A, Wylie A, Jones R (2012) Practice Nurses and Obesity: Professional and practice-based factors affecting role adequacy and role legitimacy. *Primary Health Care Research and Development* 13:353-363
- Nursing and Midwifery Council (2015) The Code: Professional standards of practice and behaviour for nurses and midwives
- Öztürk Altınayak S, Yağmur Gür E, Ejder Apay S, Özkan H (2017) Ebelik öğrencilerinin obez gebelere karşı önyargısı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 20:201-207
- Papadopoulos S, Brennan L (2015) Correlates of weight stigma in adults with overweight and obesity: a systematic literature review. *Obesity* 23:1743–1760
- Pokorny M.E, Scott E, Rose M.A, Baker G, Swanson M, Waters W, Watkins F, Drake D (2009) Challenges in caring for morbidly obese patients. *Home Healthcare Nurse* 27:43-52
- Rubino F, Puhl R, Cummings DE, Eckel RH, Ryan DH, Mechanick JI ve ark (2020) Joint international consensus statement for ending stigma of obesity. *Nature Medicine* 26:485-497
- Shea JM, Ganon M (2015) Working with patients living with obesity in the intensive care unit. *Advances in Nursing Science* 38:17- 37
- Sutin A.R, Stephan Y, Terracciano A (2015) Weight discrimination and risk of mortality. *Psychol Sci* 26:1803–1811.
- Swift JA, Hanlon S, El-Redy L, Puhl RM, Glazebrook C (2013) Weight bias among ukraineedietitians, doctors, nurses and nutritionists. *Journal of Human Nutritionand Dietetics* 26:395–402
- Tanaka DS, Peniche ADCG (2009) Perioperative care for morbid obese patient undergoing bariatric surgery: Challenges for nurses. *Actapaulista de enfermagem* 22:618–623
- Tanneberger A, Ciupitu-Plath C (2018) Nurses' weight bias in caring for obese patients: do weight controllability beliefs influence the provision of care to obese patients? *Clinical Nursing Research* 27:414-432
- Taşkın Yılmaz F, Karakoç Kumsar A, Olgun N (2013) Obez bireylerde stigma. *Hemşirelik Forumu Diyabet, Obezite ve Hipertansiyon* 5:28-33
- Usta E, Akyolcu N (2014) Cerrahi hemşirelerinin fazla kilolu/ obez hasta bakımına ilişkin bilgi ve uygulamalarının değerlendirilmesi. *F.N. Hem. Dergisi* 22:1-7
- Ünal D (2018) Sağlık çalışanlarının obez bireylere karşı tutumlarının değerlendirilmesi. MSc, Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye
- Vartanian LR, Porter AM (2016) Weight stigma and eating behavior: a review of the literature. *Appetite* 102: 3–14
- Wang Y, Ding Y, Song D, Zhu D, Wang J (2016) Attitudes toward obese persons and weight locus of control in chinese nurses: a cross-sectional survey. *Nurs Res* 65:126-132
- Ward-Smith P, Peterson JA (2016) Development of an instrument to assess nurse practitioner attitudes and beliefs about obesity. *Journal of the American Association of Nurse Practitioners* 28:125–129
- World Health Organization (2021) URL: <https://www.who.int/topics/obesity/en/>. Erişim 24 Ekim 2021.
- World Health Organization (2021) https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0017/351026/WeightBias.pdf. Erişim 24 Ekim 2021
- Wu YK, Berry DC (2018) Impact of weight stigma on physiological and psychological health outcomes for overweight and obese adults: A systematic review. *J. Adv. Nurs.* 74: 1030–1042
- Zuzelo PR, Seminara P (2006) Influence of registered nurses' attitudes toward bariatric patients on educational programming effectiveness. *Journal of Continuing Education in Nursing* 37:65-73.